

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 17921-02-20 בספלוּב נ' פטרוב

בפני	כבוד השופטת כרמית בן אליעזר
תובע	אלכסנדר בספלוּב
	נגד
נתבע	ניקולאי פטרוב

פסק דין

1. בתיק זה, הגיש התובע תביעה קטנה לחיוב הנתבע לפצותו בגין פרסום לשון הרע.

עפ"י הנטען בכתב התביעה, פרסם הנתבע פוסט אותו העתיק או שיתף בעמוד הפייסבוק שלו, ובו הוצג התובע כנוכל, שעה שבצד תמונתו של התובע, נרשם בפוסט: "האדם שבתמונה הוא אלכס בספלוּב ולמען הסר ספק הוא נוכל".

בכתב ההגנה הבהיר הנתבע כי שיתף את הפוסט מתוך קבוצת פייסבוק המתקראת "עוצרים את הנוכלות של הפירמידות", בהסתמך על הפרסומים שנעשו בקבוצה, וללא כל הכרות מוקדמת עם התובע. הנתבע הטעים, כי הפוסט בכללותו מהווה פנייה לציבור הקוראים בניסיון לאתר אנשים שנפגעו מהונאת פירמידה שנערכה – עפ"י הטענה - ע"י קבוצת חברות אשר התובע היה קשור בפעילותן, ושפעילותן הקלוקלת סוקרה בתקשורת. הנתבע הלין על כך שהתובע לא פנה אליו טרם הגשת התביעה, והדגיש כי מייד עם הגשת התביעה הסיר את הפוסט מיוזמתו ואף מחק את דף הפייסבוק שלו.

2. ביום 5.7.2020 התקיים דיון הוכחות בתיק ונשמעו עדויות הצדדים. במהלך הדיון התחוויר, כי במקביל לתביעה זו התנהלה תביעה שהגיש התובע נגד המפרסם המקורי של הפוסט אותו שיתף הנתבע. לאור העובדה שלהכרעה בהליך המקביל עשויה להיות השלכה על ענייננו עוכבה ההכרעה בתיק זה עד למתן פסק הדין בהליך המקביל (החלטות מיום 5.7.20, 13.8.20). ביום 4.12.20 ניתן פסק הדין בהליך המקביל, וביום 3.2.21 הוא הוגש לתיק. לפיכך, הגיעה שעת ההכרעה.

3. לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים, מצאתי כי דין התביעה להידחות.

כפי שאפרט בקצרה להלן, אני סבורה, כי בנסיבות העניין, שבהן שיתף הנתבע, בתום לב, פוסט אשר היה נראה לו בעל חשיבות חברתית או ציבורית, אשר הזמין אנשים שנפגעו

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 17921-02-20 בספלוב נ' פטרוב

מתופעה פסולה לשתף בחוויותיהם; ובהינתן כי התובע כלל לא פנה אל הנתבע בדרישה להסרת הפרסום אלא שאצה לו הדרך להגשת תביעה נגדו, אף כי נראה כי השיתוף הגדיל את תפוצת הפרסום המקורי אך במעט (אם בכלל) – אין מקום להטלת אחריות בלשון הרע על הנתבע ולפיכך דין התביעה להידחות.

4. בפסק הדין שניתן ברע"א 1239/19 יואל שאול נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ (8.1.2020) (להלן: עניין שאול) קבע בית המשפט העליון כי פעולה של שיתוף ברשת הפייסבוק, של פרסום המהווה לשון הרע - מהווה פרסום נפרד שניתן לבסס עליו תביעת לשון הרע. עם זאת, בצד קביעה עקרונית זו, עמד בית המשפט העליון על מספר הסתייגויות ותמרורי אזהרה שיש ליתן עליהם את הדעת בבואו של בית המשפט להטיל אחריות בגין פרסום המתמחה בשיתוף של פרסום קודם של לשון הרע. כך, עמד בית המשפט העליון על החשש מפני שימוש בלתי הוגן בכוח התביעה, כך שזו תוגש באופן סלקטיבי נגד משתפים שאינם בעלי אמצעים. עוד נפסק, כי יש להביא בחשבון את החשש מפני תביעות השתקה היוצרות "אפקט מצנן" כלפי התבטאויות לגיטימיות ברשת, ואת השיקול של הצפת בתי המשפט.

בית המשפט העליון עמד על כך, כי להפגת חששות אלו, ניתן לעשות שימוש במנגנונים המאזנים הקבועים בחוק איסור לשון הרע, בדרך של פרשנות תכליתית ומרחיבה ביחס לחסינויות, להגנות ולהקלות המנויות בחוק, כך שיצמצמו את חבותם של מי ששיתפו ביטויים ברשתות החברתיות. עוד עמד בית המשפט העליון על כך, שבמקרים המתאימים, ניתן לעשות שימוש בדוקטרינה הכללית של איסור השימוש לרעה בהליכי משפט, על מנת להקים מחסום דיוני בפני תובע חסר תום לב.

5. בענייננו, בשל מגבלות הדיון בתביעה הקטנה, לא הובאו לפניי כלל נתונים המאפשרים מסקנה בדבר תום הלב של התובע בהגשת התביעה נגד הנתבע דווקא בגין השיתוף בפרסום, ואף לא הובהר אם הוגשו תביעות נוספות בגין שיתופים דומים, מה היקף החשיפה לה זכה השיתוף, וכיוצא"ב (ראו השיקולים המפורטים בסעיף 54 לפסק דינה של כבי השופטת דפנה ברק ארז בעניין שאול). עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך שהתובע בחר להגיש תביעה נגד הנתבע, מבלי שקדמה לכך כל פנייה, אף שבקלות ניתן היה לפנות לנתבע באמצעות אותה פלטפורמה בה בוצעה, ולהביא להסרה מיידית של הפרסום.

כפי שציינתי לעיל, התובע הגיש תביעה גם נגד המפרסם המקורי, וזו התבררה בהליך שהתנהל בסדר דין מהיר בבית משפט השלום בתל אביב יפו (תא"מ 15913-07-19 בספלוב נ' אפריאט 4.12.2020), להלן: ההליך המקביל; אציין, כי לא לחלוטין ברור אם הפרסום בגינו הוגשה התביעה דשם הוא אותו פרסום בדיוק אותו שיתף הנתבע שלפניי, אך מן הדיון

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 17921-02-20 בספלוב נ' פטרוב

לפניי עלה בבירור כי הפוסט ששותף ע"י הנתבע פורסם על ידי אותו מפרסם אשר נתבע בהליך המקביל, ותכניו, על פני הדברים כעולה מפסק הדין – דומים עד מאוד).

בפסק הדין שניתן בהליך המקביל, קבע בית המשפט (כב' השופט אריאל צימרמן) כי לא עלה בידי הנתבע דשם להוכיח את טענותיו להתקיימות הגנת אמת הפרסום, וזאת בעיקר בשל האופן בו בחר לנהל הגנתו, וכי לא עומדת לו הגנת תום הלב משפרסם עובדות שאינן מבוססות. בצד זאת, מצא בית המשפט לציין, כי לא הובאו מטעם התובע כל ראיות כפי שהיה מצופה, להוכחת טענתו כי פעילותן של אותן חברות היא פעילות לגיטימית ואין ממש בטענות שהופנו כלפיו בהקשרן (ראו סעיף 11 לפסק הדין). לאור האמור, קיבל בית המשפט את התביעה נגד המפרסם המקורי בחלקה, וחייבו לשלם לתובע פיצוי בסך 6,000 ₪.

6. ניתן, אפוא, לומר, כי התביעה שהגיש התובע נגד המפרסם העיקרי, אף כי התקבלה בחלקה, הסתיימה בקול ענות חלושה וזאת הן במובן זה שלא נקבעו קביעות פוזיטיביות אלא אך כי הנתבע לא עמד בנטל, בהתחשב בטיב ההגנה שניהל; והן במובן גובה הפיצוי שנפסק. בנסיבות אלו, ספק בעיניי אם יש מקום להטלת אחריות על המשתף, שהוא מפרסם משני למפרסם הפוסט המקורי, וזאת בהתחשב בתום לבו של הנתבע ובעובדה שטענת הנתבע כי מידת החשיפה לשיתוף שלו הייתה מועטה ביותר, אם בכלל – לא נסתרה (עמ' 2 לפרוטוקול, ש' 11-13).

7. הראיות שהונחו לפניי במסגרת המצומצמת שנפרסה בהליך זה, אינן מאפשרות מסקנה לכאן או לכאן ביחס ליסוד אמיתות הפרסום, ובהקשר זה הדברים שנקבעו ע"י כב' השופט צימרמן בהליך המקביל, יפים גם לעניינו.

עם זאת, אני סבורה כי בנסיבות העניין, בהתחשב בעובדה שמדובר בשיתוף, אשר לא הביא להגדלה משמעותית (אם בכלל) של תפוצת הפרסום המקורי, הרי שבאיזון בין זכותו של התובע לשם טוב ובין חופש הביטוי וחשיבות החלפת הדעות החופשית והפורורה ברשת, יש לקבוע כי הפרסום חוסה תחת הגנת תום הלב, עפ"י החלופה הקבועה בסעיף 15(2) לחוק. כפי שנפסק בעניין **שאול**, "במצבים שבהם הפרסום המקורי נוגע לסוגיה המצויה בשיח הציבורי או שיש לה חשיבות ציבורית, ישנה רלוונטיות רבה להגנה הקבועה בסעיף 15(2) לחוק, הנוגעת לחובה חוקית, מוסרית או חברתית לפרסום. כך, קיומה של חובה מוסרית או חברתית לשתף מידע שכבר פורסם תיבחן בעיניים מקלות – שכן אין עסקינן בלידתה והורותה של לשון הרע, המחייבת בחינה מדוקדקת של הביטוי ואיזונה למול החובה המוסרית והחברתית לפרסמו, אלא בשיתוף של ביטוי בעל חשיבות חברתית המצוי כבר בספירה הציבורית – מתוך כוונה לעורר דיון או להשתתף בדיון הציבורי אודותיו".

בית משפט לתביעות קטנות בראשון לציון

ת"ק 17921-02-20 בספלוב נ' פטרוב

הוא הדין בענייננו. הפרסום המקורי בוצע בקבוצת פייסבוק העוסקת בנושא בעל חשיבות ציבורית של הונאת פירמידה, ובה בוצעו פרסומים שונים, ביחס למספר חברות, אשר אין חולק כי התובע היה קשור אליהן ופעיל באיזו מהן. הנתבע שיתף את הפוסט אודות התובע, במסגרתו הביא דברים בשם אומרם, כאשר על פני הדברים מטרת הפוסט – המתייחס לאותן חברות שהתובע היה פעיל בהן ואשר עפ"י הטענה היוו פלטפורמה להונאת פירמידה - לעודד אנשים אשר נפלו אף הם (עפ"י הטענה) קורבן להונאה זו לשתף פעולה לצורך הגשת הליך משפטי. אני סבורה, כי פרשנות תכליתית, בעיניים מקלות, של הוראת סעיף 15(2) לחוק, מובילה למסקנה כי יש לראות את השיתוף – שבוצע ע"י הנתבע בתום לב ומתוך חובה חברתית ומוסרית שראה לעצמו - כחוסה תחת הגנת הסעיף. הטלת אחריות במקרה זה על המשתף, עלולה ליצור אפקט מצנן ומרתיע, שיגרום לכך שאנשים יימנעו מלשתף בפרסומים דומים שעשויה להיות להם חשיבות ציבורית משמעותית, מחשש פן תוגש נגדם תביעה ויתברר שהעובדות שעמדו בבסיס הפוסט ששיתפו, ושאותן לא היה בידיהם לבדוק, לא היו מבוססות. בכך, עלול להיפגע האינטרס הציבורי בשמירה על הרשתות החברתיות כמרחב זמין ותוסס להבעת דעות מגוונות, ובהן כאלו הכוללות ביקורת נוקבת, לרבות ע"י הפצתן באמצעות פעולת השיתוף. בכך ייצא ציבור המשתמשים ברשת נפסד.

ודוק. אין משמעות הדבר, כי כל אדם רשאי לשתף בקלות דעת כל פרסום המובא לידיעתו והמדבר בגנותו של אדם, ללא כל בדיקה של העובדות. אלא, שבנסיבות הכוללות של ענייננו, כפי שפורטו בקצרה לעיל, אני סבורה כי הכף נוטה לטובת תחולת ההגנה.

8. לאור האמור אני דוחה את התביעה.

התובע יישא בהוצאות הנתבע בסך 500 ₪.

ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז בלוד, בתוך 15 ימים מיום קבלת פסק הדין.

ניתן היום, כ"ג שבט תשפ"א, 05 פברואר 2021, בהעדר הצדדים.

כרמית בן אליעזר, שופטת

